

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ
ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ"
для студентів спеціальності
8.14010301 "Туризмознавство"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 1 від 27.08.2012 р.

Укладачі: Лабунська С. В.
Прокопішина О. В.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Облік зовнішньо-економічних операцій підприємств туристичної галузі" для студентів спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство" всіх форм навчання / укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 40 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, плани лекцій і практичних занять, матеріал для закріплення знань (контрольні запитання, самостійну роботу), порядок оцінювання набутих знань.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство".

Вступ

На цей час у туристичній діяльності українських підприємств суттєве місце займають операції іноземного та зарубіжного туризму. Здійснення операцій підприємствами туристичної галузі з іноземними контрагентами вимагає знань не лише організації туристичного бізнесу, а й специфіки розрахунків в іноземній валюті, особливостей відображення таких операцій в обліку та звітності відповідно до чинних правил бухгалтерського обліку, порядку оподаткування зовнішньоекономічних операцій туризму згідно з Податковим кодексом України.

Підприємства туристичної галузі ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність згідно зі ст. 5 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України" у грошовій одиниці України, що визнається валютою звітності. Іноземною валютою вважається, згідно П(С)БО №21 "Вплив змін валютних курсів" будь-яка інша валюта. Операціями в іноземній валюті вважаються господарські операції, вартість яких виражена в іноземній валюті, чи господарські операції, що вимагають розрахунків в інвалюті. Для цілей відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності суму, виражену в інвалюті, за такими операціями необхідно перевести в гривневий еквівалент, використовуючи валютний курс. Порядок перерахування та оцінка активів, зобов'язань та капіталу в національній валюті представляє для бухгалтерів найбільші труднощі, оскільки принципово відрізняється при оцінці монетарних і немонетарних статей балансу. Слід зазначити також особливості в складанні фінансової звітності, викликані специфікою оцінки доходів і витрат, одержуваних і здійснюваних в іноземній валюті, внаслідок зміни курсу.

Метою вивчення дисципліни є отримання знань та практичних навичок щодо специфіки відображення зовнішньоекономічних операцій у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності, а також порядку визначення фінансового результату зовнішньоекономічної діяльності підприємств туристичної галузі.

Завданням дисципліни є отримання методологічних основ та знайомство з нормативною базою стосовно обліку валютних операцій підприємства, набуття вміння обліковувати та перераховувати операції в іноземній валюті в національну валюту згідно з вимогами П(С)БО № 21 "Вплив змін валютних курсів", ознайомлення з вимогами до відкриття

валютних рахунків у банках України, усвідомлення та набуття практичних навичок проведення розрахунків у іноземній валюті з нерезидентами та операцій із купівлі-продажу валюти на МВРУ.

Предметом дисципліни є особливості відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій підприємства туристичної галузі в іноземній валюті. Введення в програму підготовки магістрів навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" дозволить фахівцю вирішувати специфічні задачі обліку операцій в інвалюті та припускає одержання фундаментальних знань і практичних навичок зі складання фінансової та податкової звітності.

Структура навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка магістра	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних до ECTS – 3, в тому числі: змістовних модулів – 1, самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 1401 – "Сфера обслуговування"	За вибором. Рік підготовки: 1 (5) Семестр: 1 (9)
Кількість годин: усього – 108 год.; за змістовними модулями: модуль 1 – 108 год.	Шифр та назва спеціальності: 8.14010301 – "Туризмознавство"	Кількість годин: лекції – 18 год. практичні заняття – 16 год. індивідуальна робота – 37 год. самостійна робота – 37 год
Кількість тижнів викладання дисципліни: 18. Кількість годин на тиждень: 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: іспит

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання та навички під час проведення аудиторної (лекції та практичні заняття) та позааудиторної роботи (самостійної та індивідуальної). Усі види навчальної роботи розроблено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі"

Теоретико-практичною навчальною базою для вивчення навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" є такі дисципліни: економіка підприємства, економічний аналіз, бухгалтерський облік туристичної діяльності, основи зовнішньоекономічної діяльності.

Навчальна дисципліна "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" викладається у взаємозв'язку з дисципліною: оподаткування зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен отримати відповідні компетентності (табл. 2).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" студент має ознайомитися з робочою програмою навчальної дисципліни, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" складається з одного змістовного модуля.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття, індивідуальна робота, самостійна робота студента. При успішному опануванні дисципліни студенту зараховується 2 кредити, відповідних до ECTS. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 3.

Відповідність компетентностей темам навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі"

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність	Тема
1	2	3	4	5
Компетентність: здатність організувати первинний облік операцій з надання туристичних послуг підприємства-суб'єкта ЗЕД				
Знання теорії, принципів та методів організації первинного обліку туристичної діяльності підприємства-суб'єкта ЗЕД	Уміння користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регламентують зовнішньоекономічну діяльність підприємства	Здатність зрозумілого і недвозначного донесення власних пропозицій щодо організації первинного обліку до фахівців та нефахівців	Здатність самостійно розробляти пропозиції та впроваджувати заходи щодо вдосконалення системи первинного обліку туристичної діяльності на підприємстві-суб'єкті ЗЕД	Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті
	Уміння забезпечувати своєчасний збір і систематизацію достовірної інформації про операції в іноземній валюті			Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі
	Уміння відкривати рахунки в іноземній валюті в уповноважених банках України			Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті
	Уміння складати та опрацьовувати первинні документи за валютними операціями			

1	2	3	4	5
7	Уміння здійснювати облік надходжень і видачі іноземної валюти під звіт			Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі
	Уміння організовувати та здійснювати облік купівлі іноземної валюти через уповноважені банки за національну та іноземну валюту			Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ
	Уміння організовувати та здійснювати облік реалізації іноземної валюти на МВРУ			
Компетентність: здатність організовувати процес формування звітності за операціями підприємств туристичної галузі в іноземній валюті				
Знання теорії, принципів та методів формування фінансової, податкової та статистичної звітності за операціями підприємств туристичної галузі в іноземній валюті	Уміння складати фінансову та податкову звітність стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства	Здатність узгоджувати дії та діяти спільно з іншими учасниками обліково-аналітичного процесу при складанні звітності за операціями підприємств туристичної галузі в іноземній валюті	Здатність самостійно розробляти пропозиції та впроваджувати заходи щодо вдосконалення процесу формування звітності за операціями в іноземній валюті	Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі
	Уміння декларувати валютні цінності туристичного підприємства			

1	2	3	4	5
Компетентність: здатність відображати в обліку операції з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг				
Знання стандартів відображення в обліку розрахунків з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг	Уміння оцінювати дебіторську і кредиторську заборгованість туристичного підприємства за контрактами з нерезидентами	Здатність зрозумілого і недвозначного донесення власних результатів обліково-аналітичної роботи за операціями з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг	Здатність до самостійного та автономного вивчення та впровадження в поточну роботу змін в стандартах обліку, нових методичних рекомендацій щодо облікових процедур, нормативних вимог щодо здійснення валютних операцій	Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі
	Уміння здійснювати облікові процедури за операціями іноземного туризму			Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму
	Уміння розраховувати собівартість туристичних послуг, отриманих від нерезидентів			Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму
	Уміння здійснювати облік за операціями зарубіжного туризму			
Компетентність: здатність визначати фінансовий результат операцій в іноземній валюті за угодами з нерезидентами				
Знання процедур визначення фінансових результатів від проведення операцій в іноземній валюті	Уміння формувати та відображати податкові доходи і витрати при здійсненні операцій в іноземній валюті	Здатність зрозумілого і недвозначного донесення власних розрахунків фінансового результату операцій в іноземній валюті	Здатність до самостійного та автономного вивчення та впровадження в поточну роботу змін у податковому законодавству щодо операцій в іноземній валюті	Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі
	Уміння розраховувати фінансові результати від проведення операцій в іноземній валюті			Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

1	2	3	4	5
	Розраховувати та відображати в обліку обов'язкові державні платежі і збори з урахуванням специфіки нормативно-правової бази			Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі
Компетентність: здатність обґрунтовувати вибір форми розрахунків із нерезидентами				
Знання сутності, переваг та недоліків різних форм розрахунків із нерезидентами	Уміння виявляти переваги та недоліки форм розрахунків в умовах мінливості зовнішнього середовища	Здатність зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків щодо оптимальної форми розрахунків з іноземними постачальниками та замовниками туристичних послуг	Здатність до прийняття обґрунтованих рішень у процесі укладання зовнішньоекономічних угод із постачальниками та замовниками туристичних послуг	Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму. Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму
	Уміння обґрунтовувати форми розрахунків з іноземними турагентами та туроператорами			
	Уміння вести аналітичний облік розрахунків із іноземними тур агентами та туроператорами			
Компетентність: здатність визначати вплив валютних курсів на фінансовий результат туристичної діяльності				
Знання механізму впливу коливань валютних курсів на фінансовий результат туристичної діяльності	Уміння визначати облікову вартість іноземної валюти на рахунках підприємства	Здатність отримувати інформацію щодо змін валютних курсів від інших учасників обліково-аналітичного процесу, опрацювати її та передавати користувачам у зрозумілому вигляді	Здатність до самостійного прийняття обґрунтованих рішень в умовах мінливості валютних курсів	Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті
	Уміння розраховувати середньозважені валютні курси для цілей бухгалтерського та управлінського обліку			

	Уміння визначати курсові різниці за операціями іноземного та зарубіжного туризму			
Компетентність: здатність обґрунтовувати доцільність залучення кредитних ресурсів в іноземній валюті				
Знання теорії, принципів та методів управління капіталом в іноземній валюті	Уміння розраховувати вартість кредиту в іноземній валюті	Здатність ефективно формувати комунікаційні зв'язки для обґрунтування рішень щодо управління капіталом в іноземній валюті	Здатність до самостійного прийняття обґрунтованих рішень в умовах мінливості ринку кредитних ресурсів	Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті
	Уміння визначати доходи та витрати від курсових різниць за кредитними операціями			
Компетентність: здатність здійснювати контроль за розрахунками з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг				
Знання теорії, принципів та методів контролю за розрахунками з нерезидентами	Уміння здійснювати контроль за вчасним виконанням зобов'язань за угодами з іноземними тур агентами та туроператорами	Здатність ефективно формувати комунікаційні зв'язки з іноземними замовниками та постачальниками туристичних послуг із метою вчасного здійснення розрахунків	Здатність до самостійного прийняття обґрунтованих рішень щодо реклаमाцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності	Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму
	Уміння здійснювати облік та контроль за своєчасним надходженням експортної виручки			Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму
Компетентність: здатність здійснювати контроль за касовою дисципліною				
Знання теорії, принципів та методів контролю за дотриманням касової дисципліни	Уміння вести контроль за використанням іноземної валюти готівкою	Здатність ефективно формувати комунікаційні зв'язки із метою недопущення порушення вимог валютного контролю	Здатність до самостійного та автономного вивчення та впровадження в поточну роботу законодавчих змін щодо валютного контролю	Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі
	Уміння вести контроль за розрахунками з працівниками за відрядженнями за кордон			

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин:			
	лекції	практичні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі				
Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	1	1	3	3
Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті	1	1	3	3
Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті	2	2	4	4
Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму	4	4	9	9
Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму	4	2	6	6
Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	2	2	5	2
Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	1	1	1	4
Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі	1	1	2	2
Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті	1	1	2	2
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі	1	1	2	2
Усього годин	18	16	37	37

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1.1. Сутність та особливості здійснення операцій в іноземній валюті.

Поняття "операція в іноземній валюті", "зовнішньоекономічна діяльність". Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні.

1.2. Види зовнішньоекономічних операцій та особливості їх здійснення.

Комерційні, фінансові, інвестиційні та інші операції в сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Види виходу вітчизняних виробників на зовнішні ринки збуту. Переваги та недоліки залучення посередників за зовнішньоекономічними операціями для українських підприємств.

1.3. Документальне оформлення зовнішньоторгових угод.

Поняття зовнішньоторговельного контракту та порядок його укладення. Базисні умови постачання Incoterms-2000 як обов'язкова умова зовнішньоторгівельного контракту. Належне виконання договору. Основні групи документів, що супроводжують виконання зовнішньоторговельного контракту, та особливості їх оформлення.

Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

2.1. Особливості ведення обліку операцій в іноземній валюті, регламентовані П(С)БО № 21.

Нормативно-правові акти, що регулюють проведення та відображення в обліку українських підприємств операцій з іноземною валютою. Основні поняття і терміни бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті: валюта звітності, валютний курс, монетарні статті балансу, немонетарні статті балансу, курсова різниця.

2.2. Порядок визнання курсових різниць.

Принципи обліку і відображення в звітності активів, капіталу і зобов'язань підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті, на підставі П(С)БО № 21 "Вплив змін валютних курсів", № 9 "Запаси", № 15 "Доход", № 16 "Витрати". Особливості оцінки заборгованості при проведенні авансових платежів між партнерами в зовнішньоекономічній діяльності. Види курсових різниць та порядок їх нарахування в бухгалтерському обліку. Вплив курсових різниць на результати фінансово-господарської діяльності підприємств.

Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

3.1. Порядок ведення рахунків в іноземній валюті.

Особливості та задачі обліку валютних операцій. Обґрунтування мети аналітичних рахунків для обліку валютних цінностей.

Основні дати і порядок перерахування валютних операцій у гривневий еквівалент. Поняття крос-курсу.

3.2. Особливості відкриття рахунків в іноземній валюті в уповноважених банках України.

Порядок і техніка відкриття рахунків в уповноважених банківських установах в іноземній валюті. Класифікація рахунків і їхня роль. Особливості торгових та неторгових операцій. Особливості оцінки валютних грошових коштів на підприємстві. Середньозважений валютний курс.

3.3. Класифікатор іноземних валют.

Структура та мета застосування класифікатора іноземних валют. Особливості роботи з валютою першої групи Класифікатора.

Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму

4.1. Загальна схема обліку експорту товарів.

Організація обліку товарних партій у виробників та не виробників. Первинні документи при експорті. Базові умови поставки товару. Формування в обліку і відображення в звітності доходів і витрат, що пов'язані з експортом товарів на підставі П(С)БО № 15 "Доход" і П(С)БО № 16 "Витрати". Особливості складу доходів і витрат при експорті. Порядок перерахування заборгованостей, що виникли в результаті виконання експортних контрактів на підставі П(С)БУ № 21 "Вплив зміни валютних курсів".

4.2. Порядок відображення в обліку операцій з надання туристичних послуг нерезидентам.

Особливості документального оформлення розрахунків з іноземними замовниками туристичних послуг. Порядок визначення доходу від реалізації туристичного продукту іноземним замовникам. Облік розрахунків з іноземними замовниками туристичних послуг. Форми розрахунків та специфіка їх відображення в бухгалтерському обліку.

Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму

5.1. Загальна схема обліку операцій з імпорту товарів.

Порядок формування облікової вартості імпортних товарів, на підставі П(С)БУ № 9 "Запаси". Оцінка, облік і відображення в звітності заборгованостей, що виникли в результаті виконання імпортних контрактів. Особливості виконання імпортних операцій через посередників на зовнішньому ринку. Форми розрахунків платежів, які застосовуються при виконанні імпортних контрактів. Особливості нарахування митного збору, мита та податку на додану вартість при митному оформленні ввозу товарів на митну територію України в режимі "імпорт".

5.2. Порядок відображення в обліку операцій туристичної діяльності з нерезидентами.

Особливості розрахунку собівартості туристичних послуг при обслуговуванні українських громадян за кордоном. Оцінка, облік і відображення в фінансовій звітності заборгованостей, які виникли в результаті виконання контрактів з іноземними турагентами та туроператорами.

Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

6.1. Порядок обліку операцій з придбання іноземної валюти.

Основні правила торгівлі іноземною валютою. Особливості, організація і відображення в обліку купівлі безготівкової валюти через уповноважений банк. Порядок заповнення заяви на придбання валюти. Облікова вартість інвалюти. Методи визначення облікової вартості валюти при її списанні. Переоцінка валютних грошових коштів. Особливості відображення в бухгалтерському обліку придбання іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

6.2. Порядок обліку реалізації валюти на МВРУ.

Організація та документальне оформлення реалізації іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку. Порядок визнання доходів та витрат, що виникають при операціях реалізації іноземної валюти. Різниця між обліковою вартістю іноземної валюти та сумою отриманого гривневого еквіваленту реалізованої валюти як результат операції з продажу валюти на МВРУ.

Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

7.1. Порядок визнання та розрахунку податкових витрат, доходів за операціями в іноземній валюті.

Формування бази оподаткування в ході операцій іноземного та зарубіжного туризму. Порядок відображення в податковому обліку курсових різниць. Оподаткування операцій, пов'язаних із купівлею та реалізацією валюти на МВРУ. Особливості податкових перевірок туристичної діяльності.

7.2. Особливості розрахунків за ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі.

Особливості розрахунку і сплати ПДВ при експортних та імпорتنих операціях. Поняття "нульової" ставки ПДВ при експорті. Способи сплати ПДВ при імпорті. Поняття, порядок видачі і відображення в податковому обліку векселів на суму ПДВ при імпорті.

Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі

8.1. Основи обліку касових операцій в інвалюті.

Основні вимоги та обмеження щодо організації роботи з готівкою в іноземній валюті. Цілі використання іноземної валюти. Обмеження щодо кількості валюти, яку можна перевозити через митний кордон України. Особливості та порядок декларування вивозу іноземної валюти за кордон підзвітними особами українських підприємств. Нормативні документи, що регулюють порядок обліку касових операцій.

8.2. Засади відображення в обліку розрахунків в інвалюті з підзвітними особами.

Порядок видачі та відображення в обліку готівкової валюти під звіт. Порядок оформлення вибуття готівки в іноземній валюті. Розрахунки за

відрядженнями за кордон. Оформлення невикористаного залишку іноземної валюти. Порядок визнання витрат при відрядженні працівників у рекламний тур за кордон.

Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті

9.1. Порядок обліку кредитів отриманих від резидентів та нерезидентів в іноземній валюті.

Документальне оформлення кредитних операцій. Відображення довгострокових та короткострокових кредитів в іноземній валюті в обліку та фінансовій звітності. Порядок нарахування та сплати відсотків за кредитами в іноземній валюті. Особливості визнання курсових різниць за основною сумою боргу та за нарахованими відсотками.

9.2. Порядок обліку депозитів в іноземній валюті.

Види депозитів. Нормативно-правові акти, що регулюють здійснення та облік операцій із депозитами в іноземній валюті. Особливості обліку валюти, що знаходиться на депозиті. Порядок розрахунку курсових різниць за депозитами. Особливості отримання та оподаткування доходів, отриманих за депозитами в іноземній валюті.

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі

10.1. Особливості формування фінансової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

Порядок представлення в Балансі активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті. Відображення в Звіті про фінансові результати доходів і витрат підприємства в іноземній валюті. Порядок відображення валютних цінностей підприємства при заповненні форми 3 і форми 4.

10.2. Особливості формування та представлення податкової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

Порядок відображення курсових різниць у Декларації про прибуток підприємства. Документальне оформлення в податковому обліку операцій зарубіжного та іноземного туризму. Порядок заповнення Декларації з ПДВ при експорті туристичних послуг.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1.1. Сутність та особливості здійснення операцій в іноземній валюті.

1.2. Види зовнішньоекономічних операцій та особливості їх здійснення.

1.3. Документальне оформлення зовнішньоторгових угод.

Література: [5; 12; 26].

Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

2.1. Особливості ведення обліку операцій в інвалюті, регламентовані П(С)БО № 21.

2.2. Порядок визнання курсових різниць.

Література: [1 – 5; 12; 26].

Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

3.1. Порядок ведення рахунків в іноземній валюті.

3.2. Особливості відкриття рахунків в інвалюті в уповноважених банках України.

3.3. Класифікатор іноземних валют.

Література: [5; 12; 16].

Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму

4.1. Загальна схема обліку експорту товарів.

4.2. Порядок відображення в обліку операцій з надання туристичних послуг нерезидентам.

Література: [5; 12; 14; 26].

Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму

5.1. Загальна схема обліку операцій з імпорту товарів.

5.2. Порядок відображення в обліку операцій туристичної діяльності з нерезидентами.

Література: [5; 12; 14; 26].

Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

6.1. Порядок обліку операцій із придбання іноземної валюти.

6.2. Порядок обліку реалізації валюти на МВРУ.

Література: [5; 6; 7; 11; 12; 22; 26].

Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

7.1. Порядок визнання та розрахунку податкових витрат та доходів за операціями в іноземній валюті.

7.2. Особливості розрахунків за ПДВ при здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі.

Література: [5; 10; 23; 26].

Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі

8.1. Основи обліку касових операцій в інвалюті.

8.2. Засади відображення в обліку розрахунків в інвалюті з підзвітними особами.

Література: [5; 9; 17; 24].

Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті

9.1. Порядок обліку кредитів отриманих від резидентів та нерезидентів в іноземній валюті.

9.2. Порядок обліку депозитів в іноземній валюті.

Література: [5; 12].

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі

10.1. Особливості формування фінансової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

10.2. Особливості формування та представлення податкової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

Література: [5; 26].

5. Плани практичних занять

Практичне заняття є однією із організаційних форм навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання практичних завдань.

Основною метою практичного заняття є розширення, поглиблення і деталізація теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення вмінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття проводиться як організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організує обговорення зі студентами питань за визначеними темами у формі бесіди.

План проведення практичних занять наведено у табл. 4

Таблиця 4

План проведення практичних занять

Змістовний модуль	Теми практичних завдань	Години	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	1. Розв'язування задач на вибір оптимальної умови постачання. Обґрунтування управлінського рішення щодо окремої базисної умови постачання Incoterms-2010	1	[4; 5]
	2. Розв'язування задач щодо визначення курсових різниць та їх відображення в бухгалтерському обліку; віднесення статей балансу до монетарних та немонетарних. Опанування порядку відображення курсових різниць у фінансовій звітності	1	[4; 5]

1	2	3	4
	3. Розв'язування задач на знаходження середньозважених валютних курсів для цілей бухгалтерського та управлінського обліку	2	[4; 5]
	4. Розв'язування задач щодо відображення в регістрах бухгалтерського обліку надання туристичних послуг іноземним замовникам із попередньою оплатою та на умовах відстрочки платежу	4	[4; 5]
	5. Розв'язування задач щодо відображення в обліку комплексу операцій, пов'язаних з туристичним обслуговуванням громадян України за кордоном	2	[4; 5]
	6. Розв'язування задач щодо відображення в обліку суб'єкта ЗЕД операцій з придбання іноземної валюти за гривні, за іншу іноземну валюту, операцій з реалізації іноземної валюти	2	[4; 5]
	7. Розв'язування задач щодо оподаткування експортних та імпорتنих операцій туристичного підприємства. Відображення в обліку розрахунків за ПДВ	1	[4; 5]
	8. Розв'язування задач щодо визначення розміру добових витрат при відрядженні за кордон. Складення та перевірка авансового звіту. Розв'язування задач щодо відображення в обліку розрахунків із підзвітними особами при відрядженні за кордон	1	[4; 5]
	9. Семінарське заняття на тему: "Облік на підприємствах з іноземними інвестиціями"	1	[4; 5]
	10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства	1	[4; 5]

6. Самостійна робота студентів

При вивченні дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" окрім лекційних та практичних занять, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основними видами самостійної роботи студента є вивчення додаткової літератури, робота з нормативною базою, підготовка до практичних занять, підготовка до проміжного та підсумкового контролю, вирішення і письмове оформлення самостійних завдань.

У процесі самостійної роботи студенту необхідно: опрацювати теоретичний матеріал, прослуханий на лекціях; засвоїти принципи відображення даних операцій в обліку; вивчити законодавчі і нормативні матеріали з даної дисципліни.

Індивідуальна самостійна робота виконується під керівництвом викладача самостійно протягом періоду вивчення дисципліни. Основною її метою є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, які одержав студент під час вивчення дисципліни та їх застосування при вирішенні окремих питань.

Вибір напрямку самостійної роботи проводиться сумісно з викладачем з проблеми, що не входить до тематичного плану навчальної дисципліни, але дозволяє розкрити теоретичні і практичні навички за фахом.

Питання для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1. Основні принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
2. Зовнішньоекономічна політика держави та її наслідки для розвитку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств.
3. Поточні торгові та неторгові операції у іноземній валюті.
4. Причини, порядок та наслідки визнання зовнішньоекономічного контракту недійсним.

Література: [1 – 5; 26].

Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

1. Порядок переміщення валюти України, іноземної валюти, банківських металів, платіжних документів та інших банківських документів і платіжних карток через митну різницю України.

2. Штрафні санкції за порушення валютного законодавства.

Література: [1 – 3; 5; 26].

Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

1. Предмет, об'єкт та задачі обліку ЗЕД.

2. Документальне забезпечення основних та допоміжних операцій при здійсненні ЗЕД.

Література: [5; 12; 16].

Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму

1. Особливості складання акту про виконання агентських послуг з нерезидентами.

2. Порядок валютного контролю операцій підприємств туристичної галузі.

Література: [1 – 7; 11; 12; 22; 26].

Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму

1. Особливості обліку імпорту робіт та послуг.

2. Порядок обліку продажу авіаквитків.

Література: [1 – 7; 11; 12; 22; 26].

Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

1. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку придбання іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

2. Особливості проведення торгової сесії МВРУ.

Література: [1 – 7; 11; 12; 22; 26].

Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1. Особливості ввозу підакцизних товарів на митну територію України.

2. Порядок розрахунку бюджетного відшкодування ПДВ при експорті.

Література: [5; 10; 23; 26].

Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі

1. Особливості відображення в обліку розрахунків при використанні корпоративних банківських карток.

2. Особливості декларування вивозу готівки в іноземній валюті за межі України.

Література: [5; 9].

Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті

1. Особливості визнання витрат при кредитних операціях з іноземною валютою.

2. Особливості бухгалтерського та податкового обліку іноземної валюти українських підприємств на депозитах в зарубіжних фінансово-кредитних установах.

Література: [5; 12].

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі

1. Особливості статистичної звітності підприємства-суб'єкта ЗЕД.

2. Особливості аналізу фінансової звітності підприємства-суб'єкта ЗЕД.

Література: [7;10].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1. Які операції відповідно до діючого законодавства визнаються валютними операціями?

2. Які розрізняють види валютних операцій?

3. У чому різниця між торговими та неторговими операціями суб'єктів господарської діяльності України?

Література: [1; 2; 7].

Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті

1. Що розуміють під поняттями: валюта звітності, валютний курс, монетарні статті балансу, немонетарні статті балансу, курсова різниця?
2. Який порядок перерахунку заборгованостей, що виникають при виконанні експортних та імпортних операцій?
3. Які особливості оцінки заборгованості при проведенні авансових розрахунків між партнерами в зовнішньоекономічній діяльності?

Література: [1; 2; 7].

Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті

1. Які існують види валют, у чому призначення Класифікатора валют, які зобов'язання виникають у підприємства при надходженні виручки у валюті першої групи Класифікатора валют?
2. Яким чином проводиться відкриття рахунку підприємства в іноземній валюті в банках України, які документи для цього необхідні?
3. За яких обставин виникають курсові різниці? Яким чином вони відображаються в бухгалтерському та податковому обліку?

Література: [1; 2; 7].

Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму

1. На яких принципах проводиться відображення в обліку резидентів руху товарів на експорт?
2. Який порядок відображення в обліку операцій туристичного обслуговування іноземних громадян в Україні?
3. Які особливості розрахунків з іноземними туроператорами та турагентами при операціях іноземного туризму?
4. Який порядок відображення доходів туроператора в іноземній валюті?

Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму

1. З чого складається облікова вартість імпортованих товарів?
2. Який порядок перетину товарами митного кордону України? Які документи необхідні для митного оформлення товарів?

3. Який порядок відображення в обліку операцій туристичного обслуговування громадян України за кордоном?

4. Які особливості розрахунків з іноземними туроператорами та турагентами при операціях зарубіжного туризму?

5. Який порядок відображення витрат туроператора в іноземній валюті?

Література: [1; 2; 7; 8; 12; 15; 17].

Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

1. Яким чином в обліку резидента проводиться відображення операцій з купівлі та продажу валюти на МВРУ?

2. Які додаткові зобов'язання виникають у підприємства при купівлі іноземної валюти?

Література: [1; 2; 7; 13; 14; 16; 17].

Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі

1. Які особливості має відображення в обліку імпортера розрахунків з ПДВ у разі видачі податкового векселя?

2. Що входить до складу податкових витрат та доходів при здійсненні туристичними підприємствами операцій в іноземній валюті?

3. Який порядок розрахунку, сплати та відображення в обліку обов'язкових державних платежів та зборів, пов'язаних з експортом товарів та послуг?

Література: [7; 9; 12; 15; 18; 19; 21].

Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі

1. Як відбувається облік витрат за відрядженнями за кордон?

2. Який порядок вивозу іноземної валюти за межі України?

Література: [1; 2; 7; 10].

Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті

1. Яким чином відображаються в обліку операції підприємства з отримання кредитів в іноземній валюті?

2. Який порядок обліку депозитних операцій в іноземній валюті?

Література: [1; 2; 7; 10].

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі

1. Які особливості має порядок складання та подання фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єкта ЗЕД?

2. Яким чином доцільно проводити аналіз фінансового стану підприємства, що проводить операції в іноземній валюті?

Література: [1; 2; 7; 10].

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних завдань, їх перевірки, перевірки і захисту поточних завдань, консультацій.

Проведення консультацій студентів здійснюється за питаннями, що виникають після прослуховування лекцій, підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи. Індивідуальні заняття проводяться зі студентами з метою підвищення рівня їх теоретичної та практичної підготовки. При проведенні консультації студенти отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень, або аспектів їх практичного застосування.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладенні дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як проблемні лекції, семінари-дискусії, міні-лекції, робота в малих групах, ділові ігри.

Проблемні лекції, які спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується ключовими моментами, а увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. Під час лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, що сприяє активізації та концентрації студентів.

Міні-лекції, які передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значною ємністю та складністю логічних побудов і узагальнень.

Семінари-дискусії, що передбачають обмін думками з приводу запропонованої теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами наведено у табл. 5.

Таблиця 5

Розподіл методів активізації навчального процесу за темами з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі"

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	<i>Міні-лекція</i> "Особливості відображення в звітності операцій в іноземній валюті на підприємствах-суб'єктах ЗЕД". <i>Семінар-дискусія</i> "Порядок та необхідність відкриття аналітичних рахунків для обліку валютних операцій підприємства"
Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті	<i>Проблемна лекція</i> "Особливості та відмінності відображення операцій в іноземній валюті при проведенні розрахунків у сфері ЗЕД за передоплатою та за оплатою на умовах відстрочки платежу"
Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті	<i>Міні-лекція</i> "Особливості побудови облікової політики на підприємствах-суб'єктах ЗЕД". <i>Семінар-дискусія</i> "Порядок визначення вартості іноземної валюти та розрахунку середньозваженого валютного курсу"
Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму	<i>Проблемна лекція</i> "Особливості та порядок відображення в обліку розрахунків з іноземними замовниками туристичних послуг"
Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму	<i>Проблемна лекція</i> "Особливості та порядок відображення в обліку розрахунків з іноземними постачальниками туристичних послуг". <i>Семінар-дискусія</i> "Особливості здійснення операцій в сфері ЗЕД через посередників"

1	2
Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	<i>Міні-лекція</i> "Нормативні обмеження щодо придбання та реалізації валюти підприємствами України". <i>Семинар-дискусія</i> "Порядок переоцінки іноземної валюти на підприємстві"
Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	<i>Проблемна лекція</i> "Особливості та відмінності у складанні Декларації з ПДВ експортерами та імпортерами товарів та послуг". <i>Семинар-дискусія</i> "Порядок складання Декларації про валютні цінності підприємства"
Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі	<i>Міні-лекція</i> "Порядок, напрямки та обмеження щодо видачі, використання та повернення готівки в іноземній валюті"
Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті	<i>Міні-лекція</i> "Документальне оформлення кредитних та депозитних операцій в іноземній валюті"
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі	<i>Міні-лекція</i> "Порядок розрахунку ПДВ при здійсненні експортно-імпортних операцій. Особливості обліку "імпортного" ПДВ"

При вивченні дисципліни застосовуються лекції з використанням матеріалів банку візуального супроводження навчального процесу – демонстрацією діючих форм первинних документів і звітності; рішенням задач; складанням кореспонденцій рахунків; заповненням документів і форм звітності.

Також у процесі навчання використовується метод аналізу конкретних ситуацій, або кейс-метод, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Для оцінки рівня відповідей студентів використовуються такі критерії: Оцінка **5 балів** ставиться за правильні відповіді понад 90 % тестів. Характеризує глибоке та системне засвоєння програмного матеріалу, чітке володіння понятійним апаратом, методами бухгалтерського обліку,

вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь на теоретичне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді логічним та послідовним, припускаються незначні випадкові погрішності, які не надають суттєвого впливу на повноту та змістовність відповіді.

Оцінка **4 бала** ставиться за відповіді на 79 – 89 % тестів. Характеризує повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач, виконання всіх вимог з вірно визначеним методичним підходом до вирішення задачі при наявності незначних арифметичних помилок.

Оцінка **3 бала** ставиться за відповіді на 69 – 79 % тестів. Характеризує несистемне засвоєння та часткове висвітлення змісту теоретичних питань, та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, що виконуються в цілому правильно, але з необґрунтовано обраним методичним підходом із допущенням помилок.

Оцінка **2 бала** ставиться за відповіді на 49 – 69 % тестів. Характеризує слабе та неповне засвоєння теоретичного матеріалу, допущення суттєвих погрішностей, які впливають на кінцевий результат розрахунків, відповіді студента демонструють розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни, завдання виконане частково без достатнього розуміння, студент припускається значної кількості помилок.

Оцінка **1 бал** ставиться за відповіді на 29 – 49 % тестів. Характеризує не опанування значної частини програмного матеріалу, неповне розкриття теоретичного питання, велику кількість грубих помилок при виконанні практичних завдань.

Оцінка **0 балів** ставиться за відповіді на менш ніж 29 % тестів. Характеризує невиконання завдання загалом.

Поточний модульний контроль передбачає виявлення рівня оволодіння студентом лекційного матеріалу та вміння використовувати його для вирішення конкретних практичних ситуацій. Завдання до поточного модульного контролю містить теоретичне запитання та 4 тестових запитання.

Самостійна робота студента оцінюється з урахуванням самостійності виконання, логічності та послідовності викладення матеріалу, якості опрацювання літературних джерел, статистичного матеріалу, повноти розкриття досліджуваної проблеми, обґрунтування висновків і пропозицій, дотримання вимог щодо оформлення.

Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки з поточного модульного контролю знань. Іспит складається у письмовій формі за екзаменаційними білетами.

Зразок білету до складання іспиту студентами денної форми навчання у 2012 – 2013 н. р.

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Спеціальність, курс **8.14010301, 5 курс**

Навчальна дисципліна **Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти серед інших такими компетенціями:

завдання 1 (діагностичне) – ПФ.Д.15.ПР.Р.25, ПФ.Д.16.ПР.Р.27;
завдання 2 (діагностичне) – ПФ.Д.18.ПР.Р.37, ПФ.Д.19.ПР.Р.42;
завдання 3(стереотипне) – ПФ.С.02.ПР.Н.05, ПФ.С.03.ПР.Н.07, ПФ.С.04.ПР.Н.08; завдання 4 (стереотипне) – ПФ.С.07.ПР.Н.15, ПФ.С.09.ПР.Н.17; завдання 5 (евристичне) – ПФ.Е.22.ПР.Р.55, ПФ.Е.7.ПР.Р.20, ПФ.Е.27.ПР.Р.58

Дані для вирішення завдання 1 та завдання 2:

ТОВ "ВЄЄР" уклало контракт на експорт товарів на суму 110 000 євро на умовах DAT (Стамбул) на умовах часткової передоплати (10 %), яка була отримана 01.01. Для виконання контракту підприємство придбало товари в українського виробника за 600 000 грн, в тому числі ПДВ. На початок звітної періоду ПНВП "ВЄЄР" мало залишок іноземної валюти в сумі 2 000 євро. Операції виконані у такій послідовності:

10. 02 оприбутковані товари на склад, оплачені рахунки АТП "Транссервіс", неплатника ПДВ, за транспортування від виробника на суму 6 000 грн;

15. 02 завершені роботи з упакування товарів (вартість матеріалів – 5 000 грн, витрати на оплату праці та нарахування на ФОП – 2 300 грн), відвантажені товари на експорт;

18. 02 товари доставлені в порт Одеси, оплачено за транспортування залізницею по маршруту "Харків – Одеса" 12 000 грн, в тому числі ПДВ. Здійснено митне оформлення вивозу товарів у неробочий час протягом 3 годин, нараховано і перераховано мито за ставкою 5 %, перераховано іноземній страховій компанії 1200 євро;

28. 02 товари доставлені в порт Стамбула і передані представникові покупця (згідно з довідкою перевізника, вартість вивантаження з корабля склала 100 євро);

05. 03 перераховано в оплату фрахту 5 000 євро;

28. 03 отримано оплату від іноземного покупця.

Дата	Курс НБУ, грн/євро	Дата	Курс НБУ, грн/євро	Дата	Курс НБУ, грн/євро
31.12	10,060	18.02	10,603	05.03	9,108
01.01	10,070	28.02	9,605	28.03	9,510

Завдання 1 (діагностичне)

(5 балів)

Чи слід визнавати в бухгалтерському обліку за даною операцією курсову різницю? Якщо так, то яку та в якій сумі?

Завдання 2 (діагностичне)

(5 балів)

Відобразьте комплекс зовнішньоекономічних операцій підприємства в бухгалтерському обліку.

Дані для вирішення завдань 3 – 5:

ТОВ "Люкс", платник ПДВ та податку на прибуток на загальних засадах, здійснює тур операторську діяльність. У звітному періоді підприємство серед іншого реалізувало туристичний продукт (відпочинок та екскурсійне обслуговування у м. Москва) групі українських громадян. На початок другого кварталу ТОВ "Люкс" мало залишок валюти на валютному рахунку залишок у сумі 100 000 рос. рублів. Операції відбулися у такій послідовності:

25 квітня на поточний рахунок ТОВ "Люкс" отримана передоплата від туристів в сумі 221 302,5 грн, у тому числі 802,5 грн за страхування та 60 400 грн (у тому числі ПДВ) за проїзд залізницею "Харків – Москва – Харків";

28 квітня туристам видані ваучери (облікова вартість використаних бланків – 1200 грн), а також страхові поліси СК "Оберіг" та квитки залізниці, з якими ТОВ "Люкс" співпрацює за агентськими договорами, згідно з якими оплата перераховується після отримання документів;

12 травня завершено обслуговування групи, заборгованість перед російськими підприємствами становить 312 000 рос. рублів;

13 липня подана заявка на придбання іноземної валюти на МВРУ в сумі 302 000 рос. рублів;

16 липня валюта придбана на МВРУ, комісія банку склала 0,4 %;

17 липня погашена заборгованість перед іноземними підприємствами.

Інших зовнішньоекономічних операцій ТОВ "Люкс" не здійснювало. Курс МВРУ на дату подання заявки становив 0,270 грн/руб., на дату фактичного придбання валюти та зарахування її на поточний рахунок – 0,275 грн/руб. Курси НБУ наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Період	Курс НБУ грн/руб.	Період	Курс НБУ грн/руб.	Період	Курс НБУ грн/руб.
28.03 – 31.03	0,221	07.05 – 13.05	0,225	01.07 – 13.07	0,277
01.04 – 15.04	0,222	14.05 – 31.05	0,227	14.07 – 16.07	0,300
15.04 – 30.04	0,223	01.06 – 20.06	0,255	17.07 – 20.06	0,268
01.05 – 06.05	0,224	21.06 – 30.06	0,256	20.07 – 31.07	0,267

Завдання 3 (стереотипне)

(5 балів)

Розрахуйте середньозважений валютний курс для цілей бухгалтерського обліку.

Завдання 4 (стереотипне)

(5 балів)

Визначте облікову вартість залишку іноземної валюти на 1 липня

Завдання 5 (евристичне)

(20 балів)

Визначте фінансовий результат проведених операцій, попередньо відобразивши їх на рахунках бухгалтерського обліку.

Затверджено на засіданні кафедри

бухгалтерського обліку

Протокол

№ 5 від 9 грудня 2012 р.

Зав.кафедрою _____ А. А. Пилипенко

Екзаменатор _____ О. В. Прокопішина

Загальна модульна оцінка складається з поточних оцінок, отриманих під час практичних та семінарських занять, оцінок за поточне тестування та оцінки за виконання модульної контрольної роботи. Загальна оцінка з навчальної дисципліни формується додаванням балів модульної оцінки (максимальна кількість балів – 60) та оцінки за іспит (максимальна кількість балів – 40) (табл. 6).

Узагальнена таблиця планування та обліку контролю за результатами навчально-пізнавальної діяльності студентів за навчальною дисципліною "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі"

33

Форми та види контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів (розподіл за темами)	Лекції		Практичні (семінарські завдання)			Додаткові бали		Всього за поточним контролем успішності	Іспит	Загальна оцінка
	Усна перевірка, опитування	Теоретична контрольна робота	Усна перевірка, опитування	Теоретична контрольна робота	Практична контрольна робота	Самостійна робота студента (виконання завдань до самостійної роботи)	Підготовка наукової публікації або виступ на конференції (протягом семестру)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль 1. Облік і оподаткування основних зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі										
Тема 1. Особливості організації та ведення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі	5	5	5	-	5	1	5	29	40	100
Тема 2. Методологічна та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій в іноземній валюті				-		1				

Закінчення табл. 5

34

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 3. Організація облікової роботи на підприємстві, що здійснює розрахунки в іноземній валюті				-		1				
Тема 4. Відображення в обліку операцій іноземного туризму				-		1				
Тема 5. Відображення в обліку операцій зарубіжного туризму						1				
Тема 6. Відображення в бухгалтерському обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ						1				
Тема 7. Порядок ведення податкового обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі						1				
Тема 8. Організація обліку готівкової іноземної валюти в касі підприємства туристичної галузі	5	5	5	-	5	1	5	31		
Тема 9. Залучення й облік інвестицій і кредитів в іноземній валюті						1				
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємств туристичної галузі						1				
Максимальна кількість балів (всього)	10	10	10	-	10	10	10	60	40	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" конвертується відповідно до "Методики переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS", в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 7).

Таблиця 7

**Шкала переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ
в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	90 – 100	"відмінно"
25	вище середнього рівня	B	82 – 89	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	74 – 81	"добре"
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	64 – 73	"задовільно"
10	виконання задовольняє мінімальним критеріям	E	60 – 63	
–	потрібне повторне перескладання	FX	35 – 59	"незадовільно"
–	повторне вивчення дисципліни	F	0 – 34	

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Голос України № 229-230 від 04.12.2010 р. – С. 5 – 89.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України: від 16.07.1999 р. № 996 // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – № 86. – С. 3–6.

3. Лабунська С. В. Облік операцій в іноземній валюті. Конспект лекцій / С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 92 с.

4. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / Єрмаченко В. Є., Лабунська С. В., Малярєвська О. Г. и др. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 480 с.

5. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій : практикум для студентів спеціальності "Облік і аудит" усіх форм навчання / укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 80 с.

6. Стандарти бухгалтерського обліку в Україні // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – № 18. – С. 3–110.

11.2. Додаткова

7. Белова Н. Чи повинен туроператор нараховувати зобов'язання з ПДВ, купуючи турпослуги в нерезидента // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 46. – С. 48.

8. Все об учете и организации туристической деятельности / ред. Ю. Рудяк. – Х. : Фактор. – 2008. – 364 с.

9. Войтенко Т. Все о ВЭД / Т. Войтенко. – Х. : Фактор. – 2010. – 548 с.

10. Гордиенко Л. Виручка туроператора в інвалюті: чи підпадає під валютний контроль / Л. Гордиенко // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 69 – 70. – С. 56.

11. Гордиенко Л. Туроператор надає послуги з в'їзного туризму: особливості оподаткування з прибутку / Л. Гордиенко // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 103. – С. 54.

12. Книга ЗЕДівця. Валютний контроль // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 89. – С. 56–68.

13. Книга ЗЕДівця. Випуск 6. Валютний контроль. // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 87. – С. 34–45.

14. Киян И. Витрати туроператора в інвалюті: за яким курсом їх відображати в податковому обліку / И. Киян // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 76. – С. 36.

15. Ковальов Д. Туроператор розраховується з нерезидентом за агентським договором: чи виникають курсові різниці / Д. Ковальов // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 112. – С. 40.

16. Кулакова М. Турагент відправляє менеджера в рекламний тур за кордон: оформлення та облік // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 53. – С. 54.

17. Лист Комітету ВР України з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики від 14.10.11 р. № 04-39/10-1038 "Про ПДВ у туристичній діяльності" // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 91. – С. 9.

18. Макарець В. Штрафи, сплачені туроператору: чи вправі турагент утримувати їх із туриста / В. Макарець // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 117. – С. 61.

19. Новіков С. ЗЕД: облік за Податковим кодексом / С. Новіков. – Х. : Фактор. – 2011. – 272 с.

20. Операції в інвалюті // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 115. – С. 11–36.

21. Орлова О. Як розрахувати податкові зобов'язання туроператора в разі одержання авансу / О. Орлова // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 46. – С. 17.

22. Узагальнююча податкова консультація щодо окремих питань оподаткування туроператорської та турагентської діяльності, затверджена наказом ДПСУ від 16.02.12 р. № 126 // Все про бухгалтерський облік. – 2012. – № 22. – С. 40.

23. Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства: обліково-аналітичні аспекти : монографія / Ю. Д. Мальяревський, С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 160 с.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі"	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	5
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	12
4. Плани лекцій	17
5. Плани практичних занять	19
6. Самостійна робота студентів	21
7. Контрольні запитання для самодіагностики	23
8. Індивідуально-консультативна робота	26
9. Методики активізації процесу навчання	26
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	28
11. Рекомендована література	35
11.1. Основна	35
11.2. Додаткова	36

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОБЛІК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ
ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ"
для студентів спеціальності
8.14010301 "Туризмознавство"
всіх форм навчання**

Укладачі: **Лабунська Світлана Віталіївна**
Прокопішина Олена Вікторівна

Відповідальний за випуск **Пилипенко А. А.**

Редактор **Хижняк Т. М.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 5.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,5. Обл.-вид. арк. 3,13. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник — видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*